

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

mint felülvizsgálati bíróság

Gfv. IX. 30. 391/2008/12. szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a dr. Nagy Zsigmond ügyvéd által képviselt **felperesnek**, a személyesen eljáró **alperes** ellen kölcsön visszafizetése iránt a Pest Megyei Bíróságnál 11.P.21.503/2006. szám alatt indult és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.075/2008/8. számú ítéletével befejezett perében - amelybe a személyesen eljáró alperes pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozott - az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.075/2008/8. számú ítéletét azzal tartja fenn hatályában, hogy az alperes a tőketartozás kifizetéséig köteles az első fokú ítéletben írt késedelmi kamatot fizetni.

A felperes a költségeit maga viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint az alperes akkori élettársa E Z és neje tulajdonában állt $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ részarányban a házasingatlan, amely árverés útján értékesítésre került. E Z és az alperes el akarták kerülni, hogy az ingatlant idegen személy vásárolja meg, ezért az alperes árverési vevőként jelentkezett. Vételárként 12,000.000 Ft-ot kellett befizetnie. A szükséges összeget a felperes - E Z testvére - biztosította oly módon, hogy az ingatlan vételárát az alperes nevében kifizetette. Az alperes 2005. május 20-án átvételi elismervényben ismerte el a 12,000.000 Ft átvételét és kötelezte magát annak 2005. augusztus 20-áig történő visszafizetésére. A megvásárolt ingatlanra 12,000.000 Ft erejéig jelzálogjogot engedett a felperes javára, a felperes azonban az ingatlan-nyilvántartásba a jelzálogjogot nem jegyeztette be. Az ingatlan tulajdonjogát a illetékes földhivatal az alperes javára az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezte.

Időközben az alperes és E Z között az élettársi kapcsolat megszakadt, az alperes a kölcsönt nem fizette vissza. Az ingatlant R I beavatkozó részére értékesítette, nevezett az alperes előadása szerint a vételárat nem fizette meg. A beavatkozó 2006. május 2-án írásban megállapodott az alperessel a perbeli tartozás átvállalásában a beavatkozó vállalta, hogy a tartozást E D részére 2006. december 31-éig megfizeti. A felperes a tartozás átvállalásához nem járult hozzá.

A fizetési meghagyással indult, majd az alperes ellentmondása folytán perré alakult eljárásban a felperes a keresetében 12,000.000 Ft kölcsöntőke, ennek 2005. augusztus 20-ától járó kamatai, valamint perköltség megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a 2005. május 20-án kelt nyilatkozat színlelt volt, kölcsönt ugyanis ő a maga részéről nem vett át a felperestől.

Az első fokon eljáró Pest Megyei Bíróság a 11.P.21.503/2006/15. számú ítéletében az alperest a kereset szerint marasztalta.

A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezése folytán hozott 4.Pf.20.075/2008/8. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az alperest terhelő marasztalás összegét 6,000.000 Ft-ra leszállította, a késedelmi kamat végső időpontját 2006. március 15-ében határozta meg, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Megállapította, hogy a kölcsönszerződés a felperes mint hitelező, valamint az alperes és E Z adósok között jött létre. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság e körben a tényállást iratellenesen állapította meg, és a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte, így téves ténybeli következtetésre jutott. A felperesnek a 13. sorszámu jegyzőkönyvben, valamint a másodfokú tárgyaláson a 7. sorszámu jegyzőkönyvben tett előadása és E Z-nak az első fokú eljárásban tett tanúvallomása egyértelműen azt támasztja alá, hogy a felperes nem egyedül az alperesnek, hanem az alperesnek és testvérének E Z-nak folyósította a kölcsönt. Az alperes a teljes kölcsön folyósítását két okiratban is elismerte, a 2005. május 20-án kelt okiratban vállalta is a felperestől átvett 12,000.000 Ft kölcsön visszafizetését, sőt jelzálogjogot is engedett a megvásárolt ingatlanra. A 2006. május 2-án kelt tartozás-átvállalási nyilatkozatban ugyancsak 12,000.000 Ft kölcsön átvállalásához járult hozzá. Az okirattal szemben azonban az ellenbizonyítás eredményre vezetett, a felperesnek és testvérének előadása cáfolta a perbe hozott okiratok tartalmát.

Kifejtette, hogy az alperes a kölcsönszerződés színleltségére alapított fellebbezését a másodfokú tárgyaláson visszavonta azonban - tartalma szerint - a Ptk. 210. §-ának (1) bekezdése alapján

kifogásként megtámadta a kölcsönszerződést. Végig azzal védekezett, hogy a kölcsönszerződésben aláírt nyilatkozata nem felel meg a valódi szerződési akaratának és ezért az egész szerződés érvénytelenségét állította. A másodfokú bíróság jogi álláspontja szerint az egész szerződés ugyan nem érvénytelen, de abban a részében igen, amelyben a felperes perben nem álló testvérének kölcsön-részt is az alperes kívánta hárítani. A felperes az alperestől csak az őt terhelő tartozás visszafizetését követelheti a Ptk. 334.§ (1) bekezdése értelmében.

Tényként állapította meg, hogy a felperes a beavatkozó által részére felajánlott 12,000.000 Ft-ot nem fogadta el, mivel annak járulékait a beavatkozó nem vállalta kifizetni. A felperes a Ptk. 286. §-ának (1) bekezdése szerint a harmadik személy részéről felajánlott teljesítést is köteles volt elfogadni. Azzal, hogy azt nem fogadta el a Ptk. 302. §-nak a/ pontja szerint késedelembe esett, ezért a visszautasítás időpontjától kezdődően a felperes a Ptk. 303.§-a (2) bekezdésének c/ pontja szerint - közelebbről 2006. március 15-étől - késedelmi kamat fizetését nem igényelheti. Az alperes jogi képviselőjének nyilatkozata szerint a tartozás-átvállaló nyilatkozat elkészítésekor a 12,000.000 Ft-ot a beavatkozó felajánlotta, de azt a felperes visszautasította.

Kifejtette továbbá, hogy a felperes kizárólag a jogszabály kijátszása miatt fizette be az alperes nevében a 12,000.000 Ft-ot. Ezzel megsértette a Ptk. 4. §-ának (1) bekezdésében írt, a jóhiszeműség és tisztesség követelményét, mivel a testvérén akart segíteni, ugyanakkor az alperes érdekeit teljesen figyelmen kívül hagyta.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben - tartalma szerint - annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. A másodfokú bíróság által elkövetett jogszabálysértést - ugyancsak tartalma szerint -

a Pp. 206. §-ában írt, a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó jogszabály, valamint a Ptk. 286.§-ában és 302. §-ában foglaltak megsértésében jelölte meg. Előadta, hogy a másodfokú bíróság iratellenesen állapította meg a tényállást, nevezetesen, hogy a kölcsönt fele részben testvérének és fele részben az alperesnek juttatta.

Vitatta, hogy a beavatkozó 2006. május 2-án megkísérelte részére a teljesítést, a másodfokú bíróság tévesen értékelte a beavatkozó tartozás-átvállalási nyilatkozatát teljesítési kísérletnek. Arra a beavatkozó részéről már csak azért sem kerülhetett sor, mert a hozzájáruló nyilatkozata hiányában a tartozás-átvállalás nem lépett hatályba.

Állította, hogy a beavatkozó egyébként nem is ajánlotta fel szerződésszerűen a teljesítést, ahhoz a feltételhez kötötte, hogy további igényt a jogviszonnyal kapcsolatosan nem érvényesít, holott az ő részéről ekkorra már kamat és perköltség is felmerült. Nem indokolta a bíróság, hogy miért 2006. március 15-ét tekintette a jogosulti késedelem kezdő időpontjának, amikor a tartozásátvállalási szerződés 2006. május 2-án kelt.

Kétségbe vonta, hogy a beavatkozó tudott volna a tartozás-átvállalás írásba foglalása idején teljesíteni, ebben a nyilatkozatban ugyanis azt tüntették fel, hogy a teljesítést 2006. december 31-ére vállalta.

Álláspontja szerint a tartozás-átvállalási okirat bizonyítja, hogy a teljes követelése az alperessel szemben áll fenn, azt, hogy 6,000.000 Ft-ot az alperes, további 6,000.000 Ft-ot a testvére részére nyújtott volna kölcsönként sem a beszerzett iratok, sem más bizonyíték nem tartalmazza. Ezzel szemben az alperes új élettársának D Gy tanúnak a vallomása szerint is az alperes kapta a teljes kölcsönt, amit "nekik kell visszafizetni".

A felperes maga tett egyedül olyan nyilatkozatot, hogy a kölcsönt a testvérének és az alperesnek mint induló családnak szánta, de annak átvevője végül az alperes volt, ő volt az árverési vevője a perbe hozott ingatlannak, és az ő nevére került megvételre. Vitatta, hogy a kölcsönügylet a jogszabály kijátszására irányult, hogy a felperes az összeg átadása során a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeit megsértve járt volna el. Az alperes volt az aki az ingatlant tovább értékesítette, a vételárat nem vette át, és abból a felperes követelését nem egyenlítette ki.

A felperes az alperes érdekeit nem sértette meg, a követelését biztosító jelzálog bejegyzését sem kérte annak érdekében, hogy megkönnyítse az ingatlan értékesítését.

Az alperes két okiratban ismerte el a tartozás fennállását. A másodikat a felperes távollétében, saját jogi képviselőjével készítette el, ekkor már ismert volt, hogy perben kívánja a követelését érvényesíteni. A 2006. május 2-ai nyilatkozat már egyértelműen és befolyás mentesen tartalmazta az alperes valóságos szerződési nyilatkozatát. A követelése az alperessel szemben áll fenn, ezért őt kérte a teljes követelésben marasztalni.

Az alperes és a beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelmet nem nyújtottak be.

A felülvizsgálati kérelem a főkövetelés tekintetében alaptalan, a késedelmi kamatok tekintetében alapos.

A Pp. 272.§ (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni többek között azt a jogszabálysértést, amelyre hivatkozással a jogerős ítélet felülvizsgálatát kéri a fél [Pp. 270.§ (2) bek.]. A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275.§ (2) bekezdése értelmében a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében - tartalma szerint - elsősorban a bizonyítékoknak a másodfokú bíróság általi mérlegelését támadta. Annak tényként való megállapítását sérelmezte, hogy a kölcsönt nem kizárólag az alperes, hanem az alperes és élettársa Egyedi Zoltán részére nyújtotta, és ebből vonta le azt a téves jogi következtetést, hogy az alperes csak az átadott összeg 50 %-át kitevő 6,000.000 Ft-ot köteles megfizetni. Nem sérelmezte azonban sem a Ptk. 210.§-a (1) bekezdésének, sem 334.§-ának a megsértését.

A Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésének nincsen helye, ezért a bizonyítékok mérlegelésének hibás voltára felülvizsgálati kérelmet alapítani csak akkor lehet, ha a bíróság által megállapított tényállás iratellenes vagy a feltárt bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül mérlegelve állapítja meg az úgy tényállását.

A perbeli esetben nem volt megállapítható, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésével jutott volna arra a ténybeli következtetésre, hogy a felperes a kölcsönt az alperesnek és korábbi élettársának E Z-nak együttesen nyújtotta.

A másodfokú bíróság az iratoknak megfelelően idézte a peres felek személyes előadását és E Z tanúvallomását. A felperes a másodfokú eljárásban is azt adta elő, hogy a 12 millió forintot az öccsének és az alperesnek mint induló élettársaknak kívánta kölcsön adni, amely kölcsönt az ingatlan értékesítéséből adta volna meg az öccse és az alperes. A felek egyező előadást tettek ate tekintetben is, hogy a pénzáadás nem a kölcsönvevők kezéhez történt, hanem az alperes nevében az ingatlan vételárába került befizetésre. A másodfokú bíróság a fentiekből nem azt a ténybeli következtetést vonta le, amelyet a felülvizsgálati kérelem tartalmaz; miszerint a felperes a 12 millió forint fele részét a felperesnek a másik felét az alperesnek adta, hanem azt állapította meg, hogy a kölcsönszerződésnek nem csak az alperes, hanem a felperes testvére

is az alanya volt, a felperes a kölcsönt mindkettőjüknek mint együttes jogosultaknak nyújtotta. Ez a ténybeli következtetés logikus és okszerű.

Annak ellenére, hogy a felperes testvére is adóstárs volt az alperes írásban egyedül vállalt kötelezettséget a kölcsön teljes összegének a visszafizetésére. A másodfokú bíróság az alperes védekezését annak tartalma szerint a szerződés megtámadásának tekintette, és ennek alapján a kölcsön felét meghaladó kötelezettségvállalását érvénytelennek tekintette. A felülvizsgálati kérelem e vonatkozásban nem hivatkozott anyagi jogszabálysértésre, mint ahogyan azt sem sérelmezte, hogy a bíróság a Ptk. 334.§ (1) bekezdésére figyelemmel a pénztartozást osztható szolgáltatásnak tekintette és ezért jutott arra a jogi következtetésre, hogy a felperes mind az alperestől, mind a másik kötelezettől csak a ráeső összeget igényelheti. A már kifejtettek szerint - kérelem hiányában - a Legfelsőbb Bíróság a Ptk. 210.§ és 334.§-ának megsértését nem vizsgálhatta.

A felülvizsgálati kérelem kapcsán állást kellett foglalni abban a kérdésben, hogy a teljesítésnek a beavatkozó részéről történt felajánlása szerződésszerű felajánlásnak tekinthető-e, és annak visszautasításával beállt-e a jogosult késedelme.

Abban tévedett a felperes, hogy a beavatkozó szerződésszerű teljesítését nem volt köteles elfogadni. A Ptk. 286. §-ának (1) bekezdése szerint a jogosult a harmadik személy részéről felajánlott teljesítést is köteles elfogadni, ha ahhoz a kötelezett hozzájárul és nem állnak fenn az ugyanezen jogszabályhelyben felsorolt kizáró okok. A pénz - kivéve a numizmatikai értékkel bíró érméket, valamint egyedileg meghatározott pénzdarabokat - a leginkább helyettesíthető dolog, szolgáltatása nincs személyhez kötve, nem igényel olyan szakértelmet, vagy képességet, amellyel a harmadik személy nem rendelkezik. Amennyiben a teljesítés felajánlása a beavatkozó részéről szerződésszerűen történt, azt a felperes a Ptk. 302. és 303. §-ában írt jogkövetkezmények nélkül nem utasíthatta vissza.

Az alperest terhelte annak a bizonyítása, hogy a beavatkozó részéről a tartozás teljesítésének szerződésszerű felajánlása megtörtént. A bizonyítás anyagából azonban erre okszerűen nem lehetett következtetni. Az alperes és a beavatkozó előadása - ellentétben a másodfokú ítélet indokolásával - nem volt következetes. R I tanúként azt vallotta, hogy abban állapodott meg az alperessel, hogy az adásvételi szerződést akkor írják alá, ha viszi a pénzt, mert azt az alperesnek tovább kell adnia. Ő elvitte a pénzt az alperesnek, onnan felhívták a felperest, aki közölte, hogy ez neki nem elég és kérte a járulékokat is. Ezt követően kötötték meg az adásvételi szerződést. Az alperes azt adta elő, hogy R-ék 2006. december 31-ig nem tudtak fizetni. "Aztán" elhozták

a pénzt, felhívták a felperest aki azt mondta, hogy neki a járulékok is kellene anélkül nem akarta átvenni a pénzt (15. sorszámú jkv.). A másodfokú eljárásban az alperes azt adta elő, hogy a fizetési meghagyás kézhezvételét követően értékesítette az ingatlant, a szerződés úgy szólt, hogy a vételárat átvette, de ez nem volt igaz. A beavatkozóval egybehangzóan úgy nyilatkozott, hogy a tartozásátvállalás alkalmából az alperesi képviselő telefonon közölte a felperessel, hogy R úrnál van 12 millió forint és azt hajlandó kifizetni.

Mindezzel szemben tényként az állapítható meg, hogy a fizetési meghagyást az alperes 2006. március 6-án vette át. A nyomozást megszüntető határozat (13/F/1) szerint- amelynek tartalmát a felek nem vitatták - az alperes már 2006. január 20-án megkötötte az adásvételi szerződést a beavatkozóval, amely szerint a beavatkozó a 12 millió forint vételárat május 31-ig fizeti meg, majd 2006. január 26-án akként módosították a szerződést, hogy legkésőbb 2006. december 31-ig köteles a vevő a vételárat megfizetni. A 2006. május 2-án kelt tartozásátvállalási szerződésben is az szerepel, hogy a beavatkozó 2006. december 31-ig fizeti meg a vételárat a felperesnek. Az alperes 2006. július 20-án kelt beadványában azt nyilatkozta; arról volt szó, hogy Rostás István hitelt vesz fel a megvásárolt házra és a hitelből kerül kifizetésre a felperes követelése. Mindezeket összevetve - figyelemmel az ellentmondásokra is - nem lehetett bizonyítottnak tekinteni, hogy a beavatkozó mint harmadik személy 2006. március 15-én szerződésszerűen felajánlotta a teljesítést. A Ptk. 292.§ szerint a pénztartozás teljesítésének a helye a jogosult lakóhelye. A telefonon felajánlott teljesítés tehát nem szerződésszerű és a fenti fizetési határidőket tekintve még az sem bizonyított, hogy a beavatkozóknak a 12 millió forint a rendelkezésére állt, különös figyelemmel arra, hogy a vételár tartozását mind a mai napig nem fizette ki. Az is életszerűtlen, hogy az alperes a saját nevéen lévő ingatlan elidegenítésekor a felajánlott vételárat visszautasítsa, holott semmi akadálya nem lett volna annak, hogy azt a felpereshez továbbítsa. A felperes elismerte, hogy a beavatkozó telefonon ajánlatot tett a teljesítésre, de azzal a feltétellel, hogy a perköltséget és a kamatokat nem fizeti ki, tehát az ezekről történő lemondást igényelte. Egy folyamatban lévő perben nyilván ezeket a kérdéseket is rendezni kellett volna, ebben azonban nem sikerült megállapodniuk. A felperes előadását erősíti meg, hogy a tartozásátvállalási szerződés kifejezetten azt tartalmazta, hogy a tőke járulékaire az átvállalás nem vonatkozik. Nem a fizetés helyén, hanem telefonon feltételhez kötötten felajánlott részteljesítés visszautasítása nem minősíthető a teljesítés szerződésszerű felajánlásának, ezért a felperes mint jogosult késedelembe esésének 2006. március 15. napjával történő megállapításának nem voltak meg a jogszabályi feltételei. Az alperes a teljesítési határidő lejártával fizetési késedelembe

volt, ezért a 6 millió forint pénztartozása után a Ptk. 301.§ (1) bekezdése alapján a kifizetés napjáig köteles a 301.§ (2) bekezdésében írt mértékű késedelmi kamatot megfizetni.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.075/2008/8. számú ítéletét a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése szerint - a késedelmi kamatok végső fizetési határidejének módosításával - hatályában fenntartotta.

A felperes a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét maga viseli, mert a kamatban való csekély mértékű részleges pernyertessége az illetékköltségét nem érintette és az ügyvédi munkadíjban sem bír jelentőséggel a 6 millió forint és annak kamatait érintő pervesztessége mellett. Az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban perköltsége nem merült fel, ezért arról a Legfelsőbb Bíróságnak rendelkeznie nem kellett.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2009.március 17.

**Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s. k. a tanács elnöke,
Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s. k. előadó-bíró,
Dr. Lőrincz Györgyné s. k. bíró**

A kiadmány hitelélül:

(Hajdu Mihályné)
bíróági írnok